

## Fra Skolekongressen i Stuttgart

Efter krigen har der vært stor skolenod i hele Tyskland. Til å begynne med hersket det rene kaos. En mengde nye skoler er blitt bygget. Bare i Stuttgart er 19 nye skoler tatt i bruk, 6 er under bygning og over 20 er planlagt. Men fremdeles er der overalt skrikende mangel på både klasserom og lærere, fremfor alt tilstrekkelig utdannete lærere.

I denne gjenreisningens tid har de kommunale myndigheter praktisk talt overalt, som rimelig kan være, sett med velvilje på den hjelp man har fått ved at der også er blitt opprettet 25 Rudolf Steinerskoler - til dels meget store - rundt omkring i de forskjellige byer (bare få ute på landet) .

Den hjelp som her er kommet fra enkeltmenneskers initiativ, har da også fått sin påskjonnelse både ved kommunale bidrag til nybygningene og også ved at en part av Rudolf Steinerskolenes årlige utgifter hittil er blitt dekket av kommunene (for eksempel ca. 25 o/o av utgiftene ved Waldorfskolen i Stuttgart) . - Men hvorledes kommer dette til å stille seg etterhvert som krisen overvinnes og skoleforholdene blir noenlunde normale? Vil kommunene da fortsette å ta imot hjelpen fra Rudolf Steinerskolene og også fortsette å dekke en part av utgiftene?

Det blir da spørsmål om man virkelig ønsker at disse skoler skal gi sitt bidrag til den pedagogiske utvikling. En ny privatskolelov er nu under behandling. Og i disse dager er denne lov et av hovedtemaene i den kommunalpolitiske debatt i Württemberg. Avgjørelsen kommer antagelig en gang i lopet av våren. Der er stor uenighet. Der er en hel del konfesjonsbundne privatskoler som pedagogisk sett er akkurat make til de vanlige kommunale. Om disse er der skarp strid. Mange hevder at disse ikke bør få kommunal støtte. Men det er foreløbig en tydelig tendens i debatten (også fra sosialdemokratenes side) at Waldorfskolene (Rudolf Steinerskolene) fremheves som en unntagelse, idet de ikke er konfesjonsbundne og idet de bringer et verdifullt innslag i den pedagogiske utvikling. De fleste partipolitikere, som har uttalt seg, går derfor inn for at Waldorfskolene skal sikres kommunale bidrag ved lov. Dog ser det ut til at katolikkene planmessig motarbeider disse skoler. - Det blir spennende å se hvorledes denne nye privatskolelov endelig blir utformet. -

Er nu disse 25 Rudolf Steinerskoler i Tyskland oppstått helt uavhengig av hverandre ut fra 25 helt forskjellige situasjoner? Eller er der en felles Rudolf Steinerskoleorganisasjon som planmessig i tur og orden har grunnlagt disse skoler? Ingen av delene er egentlig tilfelle. Initiativet til hver enkelt skolegrunnleggelse er kommet på hvert enkelt sted uavhengig av de andre. Men alle lærerne ved disse skoler arbeider med virkeliggjørelsen av Rudolf Steiners pedagogikk, og samarbeide er da helt uunnværlig.

I fellesarbeidsuker og offentlige stevner har lærerne ved de 25 skoler utvekslet erfaringer og i fellesskap gjort nye landvinninger. Hvert eneste år har der funnet sted flere slike arbeidsuker og stevner. En samlet utstilling med materiale fra praktisk talt alle Rudolf Steinerskoler i hele verden har betydd meget for samarbeidet. -

Efter 10 års ustanselig ekspansjon med nye grunnleggelser og utvidelser hvert eneste år er de 25 Rudolf Steinerskoler i Tyskland nu kommet i den situasjon, at det tydelig viser seg at utvidelsene har gått fortere enn tilstrømningen av nye tilstrekkelig utdannete Rudolf Steinerskole-lærere. Selv om der hvert år kommer en hel flokk nyutdannete lærere fra seminaret ved Waldorfskolen i Stuttgart, er behovet for nye lærere stadig større. - Når klassene er overfulle og ventelistene lange, kan det naturligvis føles som en plikt å gå til utvidelse eller ny skolegrunnleggelse, hvis tomt og penger er tilstede. Men hvis man i denne situasjon hodelost bare hadde fortsatt med nye utvidelser og grunnleggelser, ville der lett kunne oppstå en skadelig og meningsløs tautrekning om lærerkreftene. Det ville også lett kunne bli til at der kunne komme altfor mange lærere i arbeidet uten at de hadde forutsetninger til å kunne gjøre noe med Rudolf Steinerskole-pedagogikken -

Allerede for lenge siden har imidlertid de 25 Rudolf Steinerskoler i Tyskland sluttet seg sammen til et forbund med sentrum i Stuttgart "Bund der Freien Waldorfschulen". Regelmessig flere ganger i året kommer så representanter fra alle 25 skoler (som regel to fra hver) sammen for å drøfte de mest brennende problemer.

En slik skolekongress ble holdt i Stuttgart den 14. og 15. januar i år.

Der er intet "overstyre" med myndighet til bestemmelse over de enkelte skoler. Hver skole er helt selvstendig og autonom. For så vidt er forbundet foderativt. Men alle vet, at de tjener helheten og seg selv best ved at de klarer å rådslå slik, at man på grunnlag av alles erfaringer kommer frem til det mest fruktbare, og at man også kommer til nødvendige fellesbeslutninger med hensyn til visse retningslinjer for arbeidet.

I mange saker var der naturligvis sterkt divergerende synspunkter. Men det var befriende å se hvorledes man saklig gikk gjennom problemene fra punkt til punkt, og også der hvor det var nødvendig, kom frem til enig-

het uten at der var tale om for eksempel avstemning.

Dr. Hahn, som har arbeidet ved Waldorfskolen helt fra begynnelsen i 1919, innledet kongressen med et historisk tilbakeblikk og fremtidsperspektiver for arbeidet. og så tok man fatt på den lange sakliste, som krevet 14 timer.

Det smerteligste punkt var utvilsomt samtalen om en planlagt ny Rudolf Steinerskole. Tomt og penger til bygningen var parat. Allikevel kom kongressen frem til enighet om at man nu måtte vente iallfall en tid på grunn av lærermangelen. Der er for mange "huller" som først må dekkes i de skoler som allerede er i virksomhet. Ellers blir belastningen på lærerne altfor stor.

Den nye privatskolelov ble også droftet, slik at alle kunne ha grunnlaget for en samlet opptreden klart.

Men rådslagningen om rent pedagogiske problemer tok selvfølgelig den meste tid av motet.

Hvorledes skal man for eksempel forholde seg til kravene ved eksamen artium? (De tyske Rudolf Steinerskoler forer elevene fra 1. klasse helt frem til artium. )

Alle delegerte var enige i at saklig pedagogisk sett er artiumskravene ikke det som naturlig gir seg uttrykk fra en allsidig almenmenneskelig undervisning. Vesentlige evner og kunnskaper blir i det hele tatt ikke prøvet, mens visse spesialkrav settes i forgrunnen utfra forhold ved universitetene, som egentlig heller ikke er tjent med den nuværende ordning.

Ville det ikke være det riktige, når alle delegerte ved en slik kongress kan legge frem overbevisende materiale med hensyn til dette, at de da også på sine 25 skoler forandrer dette og ikke mer tar hensyn til den vanlige eksamen artium?

Det er bare det at konsekvensen ville bli at elevene, som da ikke ville få det vanlige artiumsviðnesbyrd, heller ikke ville kunne komme inn på universiteter og tekniske høyskoler, unntagen hvis disse også kom frem til en slik innsikt at den nuværende eksamensordning og ensidige utvelgelse er odeleggende for skolene. Så lenge det er tilfelle, blir kampen mot eksamenspresset meget vanskelig. Man kan motarbeide det og prøve å minske det på forskjellige måter. Men der vil aldri oppnåes en fullstendig seier på dette punkt, for der skjer en forandring helt til topps. For det finner sted en slik omveltning, får man ordne seg med minst mulig skadelige kompromisser. Men alle de 25 Rudolf Steinerskoler i Tyskland ser med lengsel frem til den tid, hvor disse kompromisser blir overflødige, og man kan forme undervisningen utelukkende ut fra elevenes saklige behov.

Også i Holland har de 7 Rudolf Steinerskoler som arbeider der, (Amsterdam, Bergen, Den Haag, Haarlem, Leiden, Rotterdam, Zeist) , sluttet seg sammen til et forbund for å få i stand mer planmessig samarbeid og samlet opptreden i alle vanskelige situasjoner.

Et verdensskoleforbund for alle 60 Rudolf Steinerskoler i hele verden er ennå neppe aktuelt. Men for eller senere bor nok dette også virkeliggjøres.

---

### **Försteutgave:**

Mennesket, Bergen, 1956/1

[www.joergensmit.org](http://www.joergensmit.org) er webbadressen til material av og om Jørgen Smit.

Biografisk material, utgivelser, foredrag, arbeidsplasser o.s.v. utgitt av Rembert Biemond